

PRAVILNIK O DELU NOVINARSKEGA ČASTNEGA RAZSODIŠČA

SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen

Ta pravilnik določa sestavo, konstituiranje ter način dela in odločanja Novinarskega častnega razsodišča (v nadaljevanju NČR).

Poimenovanja v moškem spolu v tem pravilniku veljajo za oba spola.

2. člen

NČR obravnava in presoja očitane kršitve Kodeksa novinarjev Slovenije in drugih avtorjev uredniških vsebin. NČR ne razsoja o kršitvah preambule. Prav tako NČR ne razsoja o kršitvah priporočil.

NČR deluje tudi preventivno. Na lastno pobudo ali na pobudo organov DNS in SNS ter drugih udeležencev v množičnem komuniciranju lahko NČR organizira posvete, okrogle mize, javne razprave in druge oblike javnega soočanja mnenj o temah, ki zadevajo delo novinarjev in etiko javne besede.

NČR obravnava tudi primere in pojave neetičnega ravnanja novinarjev in drugih avtorjev uredniških vsebin, ki niso člani Društva novinarjev Slovenije (DNS) ali Sindikata novinarjev Slovenije (SNS).

Kadar avtor novinarskega prispevka ni znan ali je podpisan s kraticami in ga urednik oziroma medij ne želi razkriti, NČR kot udeleženca postopka pred razsodiščem oziroma odgovorno osebo šteje odgovornega urednika medija v katerem je bil objavljen obravnavani prispevek.

3. člen

Postopek pred NČR se lahko sklene:

- 1) z razsodbo NČR o ugotovljeni kršitvi, če gre za člana DNS ali SNS,
- 2) s stališčem NČR o ugotovljeni kršitvi, če novinar ni član DNS ali SNS,
- 3) z razsodbo NČR, da očitane kršitve ni bilo,
- 4) s stališčem NČR, da očitane kršitve ni bilo,
- 5) s poravnavo med udeleženci v postopku.

4. člen

Izhajajoč iz novinarske prakse in obravnavanih primerov lahko NČR oblikuje priporočila, ki dopolnjujejo in pojasnjujejo posamezne člene kodeksa.

NČR lahko predlaga upravnemu odboru DNS oziroma izvršilnemu odboru SNS, da člana društva oziroma sindikata izključi iz ene ali obeh organizacij. Takšen ukrep NČR lahko predlaga le, če je prišlo do namerne, zavestne ali ponavljajoče se hude kršitve členov Kodeksa novinarjev Slovenije.

5. člen

NČR ima enajst članov. Člani NČR izmed sebe izvolijo predsednika in podpredsednika razsodišča. Postopek izvolitve članov NČR določata statuta DNS in SNS. Generalni sekretar DNS opravlja naloge tajnika NČR.

6. člen

Sedež Društva novinarjev Slovenije je praviloma tudi sedež NČR. NČR lahko razpiše obravnavo tudi na drugem naslovu oziroma kraju, če presodi, da bi bilo to primerno, in bi bile na ta način bolje zaščitene pravice vseh udeležencev v postopku.

POSTOPEK

7. člen

NČR odloča na sejah. Seje NČR so sklepčne, če je navzočih najmanj šest članov. Vodi jih predsednik NČR, v njegovi odsotnosti pa podpredsednik. Če je tudi podpredsednik odsoten ali izločen iz postopka, seje vodi član NČR, ki ga za to pooblasti predsednik NČR. NČR odloča z navadno večino, če ni s tem pravilnikom določena drugačna večina za sprejem posameznih odločitev.

NČR lahko na dopisnih sejah odloča o razsodbah in stališčih, ki so bila že obravnavana na sejah, ali o drugih zadevah, če tako odloči predsednik. Predsednik, v njegovi odsotnosti pa podpredsednik, skliče dopisno sejo z gradivom in določi rok za izjavljanje o gradivu, ki ne more biti krajši od dveh dni. Dopisne seje praviloma potekajo prek elektronske pošte, za operativno izvedbo pa je po pooblastilu predsednika odgovoren tajnik NČR. Predlog na dopisni seji je sprejet, če zanj glasuje večina članov. Če kakšen član predlaga spremembo besedila, ki je predmet dopisne seje, se o tem odloča na redni seji ali pa se o predlogu skliče nova dopisna seja.

8. člen

Če je član NČR ali kateri od njegovih ožjih družinskih članov udeležen v postopku pred NČR, se mora iz postopka izločiti. Član NČR lahko predlaga svojo izločitev iz postopka v posamični zadevi tudi iz drugih utemeljenih razlogov, ki lahko vplivajo na njegovo nepristranost ali videz nepristranosti pri odločanju. O predlogu za izločitev odloči NČR z večino navzočih.

9. člen

NČR zavrne pritožbo, če je v zadevi, ki je predmet pritožbe na NČR začel postopek pri sodišču v Republiki Sloveniji.

Pritožnik predlogu za začetek postopka priloži izjavo, da zadeva, ki je predmet postopka pred NČR, ni v obravnavi pred rednim sodiščem, in da do zaključka postopka ne bo vložil predloga ali tožbe pri sodišču v Republiki Sloveniji.

10. člen

Delo NČR je javno, razen obravnav in odločanja o pritožbah. Člani NČR v javnosti ne komentirajo primerov, dokler postopek ni zaključen. NČR v javnosti zastopa predsednik, podpredsednik ali drug član NČR, po pooblastilu predsednika. Člani NČR med postopkom o zadevah, ki zadevajo postopek, sami ne komunicirajo z udeleženci postopka. Z njimi komunicira razsodišče z uradnimi dopisi.

11. člen

NČR začne postopek na temelju pisne pritožbe posameznikov, pravnih oseb, uredništev, novinarskih aktivov, novinarskih sindikatov, upravnega odbora DNS ali izvršilnega odbora SNS. NČR lahko začne postopek tudi na pobudo katerega izmed svojih članov, ki se mora iz postopka izločiti.

Pritožba za začetek postopka pred NČR mora biti poslana po fizični ali elektronski pošti najpozneje 30 dni po dogodku, za katerega pritožnik meni, da sodi med primere neetičnega ravnanja novinarja ali drugega avtorja uredniških vsebin. Rok začne teči prvi dan po dogodku, od katerega se računa, konča pa se z iztekom zadnjega dneva. Če zadnji dan roka sovpade z dela prostim dnevom, se za zadnji dan roka šteje naslednji delavnik. NČR mora odločiti, ali bo začelo postopek, najpozneje 30 dni po prejemu popolne pritožbe.

12. člen

Pritožba za začetek postopka pred NČR mora vsebovati natančne navedbe, s katerimi besedami, sporočili ali dejanji naj bi bila kršena določila Kodeksa novinarjev Slovenije. Pritožba mora vsebovati natančne navedbe členov Kodeksa novinarjev Slovenije, ki naj bi bili kršeni v prispevku, na katerega se pritožnik sklicuje. Pritožba mora vsebovati tudi obrazložitve in pojasnila, zakaj pritožnik meni, da je bil posamezni člen kršen. V pojasnilo lahko pritožnik pritožbi priloži dokumente, prepis komunikacije z

novinarjem in drugo gradivo, ki dokazujejo kršitev kodeksa. Pritožnik mora pritožbi priložiti kopijo, posnetek ali prepis prispevka, na katerega se pritožba nanaša. Nepopolnih in nepodpisanih oziroma anonimnih pritožb NČR ne obravnava. NČR lahko pozove pritožnika, da svojo pritožbo dopolni, in določi rok za dopolnitev. Če pritožnik v določenem roku pritožbe ustrezno ne dopolni, NČR pritožbo zavrže.

NČR zavrže tudi pritožbe, za katere očitno ni pristojno; kadar obravnavani prispevek ni novinarski oziroma kadar gre za vsebine, ki niso objavljene v mediju, vpisanem v razvidu medijev..

NČR ni odgovorno za morebitno razkritje zaupnosti podatkov, ki jih posredujejo udeleženci v postopku.

13. člen

V predhodnem postopku NČR popolno pritožbo posreduje novinarju oziroma uredniku, ki mu je očitana kršitev kodeksa, in ga pozove, da v osmih dneh pisno odgovori na predlog za uvedbo postopka. V utemeljenih primerih se ta rok lahko podaljša.

14. člen

NČR v pozivu k dopolnitvi nepopolne pritožbe navede povezavo do javno dostopnih besedil Kodeksa novinarjev Slovenije, Pravidnika o delu Novinarskega častnega razsodišča in navodil, kako se pritožiti. Pozivu novinarju, naj odgovori na očitane mu kršitve, priloži kopijo pritožbe in navede povezavo do Kodeksa novinarjev Slovenije in Pravidnika o delu Novinarskega častnega razsodišča.

15. člen

NČR za vsako posamezno pritožbo določi razsodnika-poročevalca, ki do naslednje seje oziroma v razumnem roku, ki ga določi NČR, preuči navedbe v pritožbi, predlaga morebitni sklic javne obravnave in za sejo NČR oblikuje predlog razsodbe ali stališča.

16. člen

NČR ima diskrecijsko pravico, da z večino glasov članov odloči, da ne bo razsojalo o pritožbah, ki ne odpirajo relevantnih vprašanj etike novinarskega dela.

17. člen

NČR odločitev praviloma sprejeme na podlagi podatkov, ki so jih predložili udeleženci v postopku, ali na podlagi javno dostopnih podatkov. Kadar pa za sprejem končne odločitve potrebuje dodatna pojasnila udeležencev v postopku ali želi udeležence soočiti, jih lahko pozove k predložitvi dodatnih informacij ali skliče javno obravnavo.

18. člen

Vabilo na obravnavo pred NČR se udeležencem v postopku vroči najpozneje osem dni pred začetkom obravnave.

Udeleženci v postopku so:

- 1) pritožnik ter njegovi zastopniki in pooblaščenici in
- 2) novinar oziroma urednik ter njegovi zastopniki in pooblaščenici.

19. člen

NČR izvede javno obravnavo, če se vsi udeleženci v postopku odzovejo vabilu na obravnavo. Če se javne obravnave eden od udeležencev ne udeleži, NČR odloči, ali bo zadevo obravnaval brez javne obravnave ali pa bo izprašal le prisotnega udeleženca.

20. člen

Predsedujoči seji NČR, na kateri poteka obravnavo, najprej ugotovi prisotnost članov in drugih

udeležencev. Prvi dobi besedo pritožnik, ki lahko obrazloži primer, lahko pa se sklicuje na pisno pritožbo. Za pritožnikom dobi besedo udeleženec postopka, zoper katerega je bil postopek uveden. O zaporedju sodelovanja članov NČR in drugih udeležencev na obravnavi odloča predsednik NČR oziroma predsedujoči. NČR se med obravnavo lahko začasno umakne na posvet ali obravnavo začasno prekine, o čemer sklepa z večino glasov prisotnih članov NČR. Predsedujoči udeležence v postopku pozove k poravnavi. Če za poravnavo ni soglasja, NČR po končani obravnavi nadaljuje postopek in v razumnem roku sprejme razsodbo ali stališče.

21. člen

Tajnik NČR snema javno obravnavo.

22. člen

V postopku se NČR lahko posvetuje tudi s strokovnjaki za etiko, medije, medijsko pravo ali za druga strokovna področja.

23. člen

NČR sprejme razsodbo ali stališče z večino glasov vseh članov NČR, priporočilo pa z najmanj dvotretjinsko večino glasov vseh članov NČR. Član NČR ima pravico do ločenega mnenja, ki se objavi hkrati z razsodbo ali stališčem. Ločeno mnenje mora član NČR napovedati takoj po glasovanju. Pisno razsodbo ali stališče je treba vsem udeležencem v postopku vročiti v 30 dneh. Rok začne teči z dnem, ko je NČR zaključilo postopek. Razsodbo ali stališče podpiše predsednik ali podpredsednik NČR.

Razsodbe in stališča NČR morajo vsebovati opis primera, v katerem so navedene očitane kršitve kodeksa, zagovor novinarja, sklep o ugotovljenih kršitvah kodeksa, obrazložitev razlogov za ugotovljeno kršitev ali kršitve oziroma razlogov, zakaj kršitve ni ter navodilo o možnostih za obnovo postopka.

24. člen

Novinar ali drugi udeleženec v postopku je oproščen odgovornosti za očitano kršitev:

- 1) če očitana kršitev ni bila dokazana,
- 2) če novinarjevo/udeleženčevo ravnanje oziroma opustitev nekega dejanja po določilih Kodeksa novinarjev Slovenije ne pomeni kršitve,
- 3) če je bila očitana kršitev storjena v okoliščinah, ki izključujejo novinarjevo/udeleženčevo odgovornost.

OBJAVA RAZSODB, STALIŠČ IN PRIPOROČIL NČR

25. člen

Razsodbe in stališča NČR imajo status javnostim dostopnih dokumentov.

NČR jih posebej odpošlje:

- 1) udeležencem v postopku,
- 2) odgovornemu uredniku medija, ki je predmet obravnave na NČR.

Ob upoštevanju pravice javnosti do obveščenosti in izhajajoč iz odgovornosti novinarjev za etiko javne besede NČR s svojimi razsodbami, stališči in priporočili seznanja tudi najširšo javnost, tako da te dokumente pošlje v objavo slovenskim medijem. Razsodbe, stališča in priporočila NČR objavi tudi na spletni strani www.razsodisce.org.

26. člen

Priporočila NČR so namenjena objavi v medijih. Z njimi želi NČR opozoriti najširšo in zainteresirane javnosti na pojave neetičnega ravnanja novinarjev in drugih udeležencev v javnem komuniciranju, spodbuditi širšo razpravo o teh pojavih, zlasti med novinarji, ter spodbuditi strokovne javnosti, da izoblikujejo rešitve, ki bi v prihodnje zagotovile spoštovanje etike javne besede.

OBNOVA POSTOPKA

27. člen

Postopek, ki je bil zaključen, in sta bila o njem izdana razsodba ali stališče NČR, se lahko obnovi na predlog kateregakoli udeleženca v postopku. Udeleženec v postopku lahko zahteva obnovo postopka najpozneje eno leto od dne, ko je izvedel za nova dejstva in dokaze, ki lahko vplivajo na spremembo prvotno izrečene razsodbe ali stališča. O predlogu za obnovo postopka odloča NČR, ki mora najprej ugotoviti, ali obstajajo utemeljeni razlogi za obnovo postopka. Ponovni postopek prav tako vodi NČR.

KONČNE DOLOČBE

28. člen

Pravilnik sprejmeta skupščini DNS in SNS ter velja od dneva javne objave na spletni strani NČR.

OBRAZLOŽITEV KLJUČNIH SPREMEMB

Predlagane spremembe Pravilnika je Novinarsko častno razsodišče oblikovalo na podlagi svoje prakse ter procesnih in vsebinskih težav, ki so se pojavile v delovanju NČR. Nekatere spremembe je razsodišče v svojem delovanju dejansko že uveljavilo in jim spremembe Pravilnika le sledijo, druge so popolnoma nove. Veliko sprememb je redakcijske narave, nekaj pa je tudi bolj ključnih in tiste želimo posebej obrazložiti:

- Opredeljen je postopek izvedbe in glasovanje na dopisnih sejah, ki do sedaj ni bil definiran.
- Očitnemu konfliktu interesov, ki predvideva avtomatično izločitev je dodan tudi postopek, ko član sam predlaga izločitev. V tem primeru NČR glasuje o njegovi izločitvi.
- Rok za pritožbo je iz 45 dni skrajšan na 30 dni. Člani NČR so zaradi velikega števila pritožb in vedno večje kompleksnosti primerov, saj pritožbe pišejo odvetniške pisarne, vedno bolj obremenjeni in komaj še v razumnem času, ki ga javnost in novinarji pričakujejo, sprejemajo svoje odločitve. Menimo, da tudi krajši rok zadošča za oddajo pritožbe. Hkrati pa potencialno zmanjšuje pripad novih primerov.
- Postopek delovanja NČR, ko pritožnik hkrati s pritožbo na NČR v isti zadevi sproži tudi postopek na rednem sodišču, je razsodišču v preteklosti povzročal veliko težav. Zelo težko je spremljati potek sodnih postopkov in ugotavljati, kdaj je potrebno sprejete, vendar zamrznjene odločitve objaviti. Razsodišče je bilo odvisno predvsem od informacij udeležencev v postopku. V zvezi s tem je razsodišče naredilo tudi veliko napako, ko je objavilo razsodbo v primeru Mladine, ko sodni postopek še ni bil končan. Razsodišče se je zato odločilo, da predlaga sledečo rešitev:

»NČR zavrže pritožbo, če je v zadevi, ki je predmet pritožbe na NČR začel postopek pri sodišču v Republiki Sloveniji.«

To je tudi v skladu s smislom samoregulacije, ki predvideva razreševanje etičnih dilem in konfliktov v okviru samoregulativnih organov, na podlagi etičnih in poklicnih standardov, kot alternativo zakonskim in sodnim mehanizmom.

- Tajnik NČR je po novem generalni sekretar DNS. To je dejansko stanje že nekaj let, saj je obseg dela prevelik, da bi lahko eden od članov NČR opravljal tudi delo tajnika.
- NČR obravnava le novinarske prispevke, ki so objavljeni v medijih vpisanih v razvid medijev. To je bila že dosedanja praksa, saj razsodišče ni pristojno za odločanje ali je določena spletna stran, lokalno glasilo, blog ... medij ali ne.